

รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัครรยแห่งธรรมวัดชลประทานรังสฤษฎี
พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
Model of Propagation of Buddhism in Spiritual Complex Wat Chonlapratan
Rangsarit, Royal Monastery, Pakkret District Nonthaburi Province

พระครูปลัดบุญฤทธิ์ จิตเมธ (เพชรถึง)^๑
Phrakhrupalad Boonyarit Tithamayto (Petthueng)

Received: July 1, 2025 Revised: October 16, 2025

Accepted: October 17, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอัครรยแห่งธรรมวัดชลประทานรังสฤษฎี พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๒) เพื่อศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอัครรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎี พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของแดนอัครรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎี พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ๓๐ รูป/คน แบ่งเป็นผู้บริหารจัดการแดนอัครรยแห่งธรรม ๒๐ รูป/คน ตัวแทนหน่วยงานภายนอก ๑๐ คน

กิจกรรมในแดนอัครรยแห่งธรรมประกอบด้วย การบรรยายธรรม การฝึกสมาธิ การจัดแสดงศิลปะสื่อธรรม และการใช้สื่อเทคโนโลยีออนไลน์เพื่อเข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่ กิจกรรมเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างศีลธรรมและจริยธรรมที่หยั่งรากในจิตใจผู้ร่วมกิจกรรม ไม่เพียงเป็นการเรียนรู้เชิงทฤษฎี แต่ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีลักษณะเป็นการผสมผสานองค์ประกอบหลัก ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) การสืบสานแนวทางดั้งเดิม เช่น การเทศนาธรรมและการปฏิบัติสมาธิ (๒) การประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เช่น การใช้สื่อดิจิทัลและกิจกรรมเสมือนจริง และ (๓) การสร้างพื้นที่การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ส่งเสริมให้ผู้คนทุกเพศวัยเข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดและแบ่งปันประสบการณ์ธรรมะ โดยมีองค์ความรู้สำคัญจากการวิจัย

^๑ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

คือการสร้าง โมเดล “สามประสานเพื่อการเผยแผ่” ที่ประกอบด้วย “ปัญญาแบบดั้งเดิม” “เทคโนโลยีร่วมสมัย” และ “การมีส่วนร่วมของชุมชน”

คำสำคัญ : รูปแบบการเผยแผ่, แดนอัศจรรย์แห่งธรรม

Abstract

The objectives of this doctoral dissertation are as follows: 1.To study the Buddhist activities of the "Land of Miraculous Dhamma" at Wat Chonprathan Rangsarit, a royal monastery in Pak Kret District, Nonthaburi Province. 2.To explore the forms of Buddhist dissemination aimed at promoting moral and ethical values through the activities of the "Land of Miraculous Dhamma" at Wat Chonprathan Rangsarit. 3.To propose a model of Buddhist dissemination practiced at the "Land of Miraculous Dhamma" at Wat Chonprathan Rangsarit.

This is a mixed methods research, combining documentary research and in-depth interviews with 30 key informants, including 20 administrators of the "Land of Miraculous Dhamma" and 10 representatives from external agencies.The activities conducted in the "Land of Miraculous Dhamma" include Dhamma lectures, meditation training, exhibitions of Dhamma-inspired art, and the use of online media technologies to reach younger generations. These activities aim not only to instill moral and ethical values in participants, but also to promote behavioral and attitudinal transformation in their daily lives.The proposed model of Buddhist dissemination features an integration of three core components: 1.Preservation of traditional approaches, such as Dhamma preaching and meditation practice.2.Application of modern technologies for learning, such as digital media and virtual experiences. 3.Creation of participatory learning spaces, which encourage individuals of all genders and ages to take part in the sharing and transmission of Dhamma experiences. The key conceptual contribution from this research is the development of a model called “The Threefold Integration for Dissemination”, comprising “Traditional Wisdom,” “Contemporary Technology,” and “Community Participation.”

Keywords : Model of Proragation, Spiritual Complex

๑. บทนำ

วัดถือเป็นแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่น่าสนใจของชาวพุทธที่มีความสนใจ ในการจัดการ แหล่งเรียนรู้นั้นเป็นไปในรูปแบบของผู้ที่ต้องการถ่ายทอด ซึ่งส่วนใหญ่การจัดการแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนา นั้นเน้นในเรื่องของประวัติ หรือความสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น ประวัติความเป็นมา คำสอนที่ถ่ายทอด วัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความสนใจ การจัดการแหล่งเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา แบบดั้งเดิม ประกอบไปด้วย สถานที่ บุคคล คำสอน วิถีดั้งเดิมของชาวพุทธที่ควรปฏิบัติ หรือการประพฤติตาม แนวทางที่แตกต่างออกไป เพื่อเกิดความจรรโลงใจในการรักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา สำหรับในการจัดการแหล่งเรียนรู้ พระพุทธศาสนาแนวใหม่นั้น ประกอบไปด้วย แหล่งเรียนรู้ที่ให้ผู้ศึกษาได้มีส่วนร่วมในการคิด การมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมนั้นด้วย เพราะการจัดการแหล่งเรียนรู้ต้องเกิดจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้นั้น ซึ่งสำหรับแหล่งเรียนรู้ในทางพระพุทธศาสนาแนวใหม่ ต้องประกอบด้วย การเรียนรู้ในวัฒนธรรมของชาวพุทธ การจำลองวัฒนธรรมของชาวพุทธในพื้นที่ เพื่อให้ผู้ที่มีความสนใจศึกษาแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรม หรือหลักการทางพระพุทธศาสนา ได้เข้าถึงการมีส่วนร่วมในแหล่งเรียนรู้นั้นอย่างแท้จริง เพื่อเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีความสนใจในการ จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยแหล่งเรียนรู้ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นไปในเชิงวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ด้วย มีการบอกเล่าเรื่องราวผ่านองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้เห็นคุณค่าของผู้คนในแต่ละยุคสมัย ไม่ว่าจะเป็น ในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม และขนบธรรมเนียมประเพณีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นที่แพร่หลายทั้งในสมัยหลังพุทธกาลมาถึงสมัยนี้ ได้อาศัย พระสงฆ์สาวก เป็นกำลังสำคัญ เพราะพระสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัย เป็นส่วนหนึ่งของพุทธบริษัท และยังถือว่าเป็น องค์ประกอบของหลักการศาสนาพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าสมัยพุทธกาลตามที่ปรากฏไว้ในพระไตรปิฎกส่วน ใหญ่เป็นผู้บรรลุนิพพาน ย่อมมีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติสมควรและยึดมั่นในคุณธรรม มีปฏิปทาจริยาวัตรที่ สงดงามประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทและรักษาพระธรรมวินัยได้มั่นคง ปัจจุบันการศึกษาของ พระสงฆ์ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่สามารถทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองและยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลิกภาพ และคุณภาพชีวิตของผู้ศึกษา อันจะนำไปสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี การศึกษาของสงฆ์แต่เดิมนั้น เริ่มต้นมาสมัยพุทธกาล บุคคลผู้ที่เข้าสู่สังฆมณฑลในพุทธกาล ตามประวัติความเป็นมาส่วนมากมักจะได้รับการ ศึกษาทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์เป็นอย่างดี ตามความเชื่อของศาสนาดน พอเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุใน พระพุทธศาสนาก็ได้รับการศึกษาตามแนวทางแห่งวิสุทธิในสมัยนั้นซึ่งการศึกษาของสงฆ์ในสมัยพุทธกาลมี ๒

ประการคือ ๑. คันถุระ ได้แก่ การศึกษาพระธรรมวินัยอันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ๒. วิปัสสนาธุระ ได้แก่ การเรียนกรรมฐานอันเป็นเครื่องมือหรืออุบายฝึกหัดจิตของตนเองให้สะอาดผ่องแผ้ว ปราศจากกิเลสอาสวะทั้งปวง ^๒

ส่วนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในแดนอัศจรรย์ โดยมีคณะสงฆ์ภิกษุสงฆ์ ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามแบบฉบับดั้งเดิมเมื่อครั้งพุทธกาล โดยมีหลักการปฏิบัติที่เคร่งครัดในพระธรรมวินัย จึงปรากฏผลสำเร็จเป็นรูปธรรมอย่างมากดังคำกล่าวที่ว่า แผ่นดินทอง แผ่นดินธรรม และแผ่นดินแห่งพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ซึ่งในการทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนดังกล่าว วัดชลประทานรังสฤษฎ์นั้น ได้รับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ คือ ที่ประกอบด้วยคณะสงฆ์ทั้งประเทศโดยมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนส่งเสริมและสนับสนุน เช่นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มูลนิธิทางพระพุทธ ศาสนาต่างๆ เป็นต้น แต่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงตกอยู่ที่ตัวของพระภิกษุบางรูปเท่านั้น และเกิดจากความตั้งใจ เสียสละความสุขส่วนตัวของตนเพื่อประโยชน์ของมวลมนุษย์เป็นที่ตั้งหลักการเผยแผ่พุทธธรรมในครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงใช้หลักการเผยแผ่แบบประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ทางสังคม จารีต ประเพณี ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นทรงใช้วิธีไหนก็ตาม เช่น ทรงใช้อุบายในการเลือกบุคคล รोजังหะหรือโอกาส เป็นต้น พระพุทธองค์ได้จำกัดบุคคลในการเทศน์สอน ว่าเป็นชนชั้นวรรณะใด เพศใด อาชีพใด หรืออายุวัยใด ทรงแสดงธรรมแก่บุคคลทุกระดับ ไม่จำกัดขอบเขต หากเขามีความสามารถที่จะรับรู้ธรรมได้ ก็ทรงให้โอกาสเสมอ จนมีพุทธศาสนิกชนทุกระดับ ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ จนถึงคนอนาถา ทั้งวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ ศูทร และจัณฑาล พุทธธรรมได้แทรกซึมอยู่ในบุคคลทุกกลุ่ม ทุกวัย ทุกสาขาอาชีพ สิทธิเสรีภาพของบุคคลได้ถูกเปิดออกโดยหลักการของพุทธศาสนา

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ มีความโดดเด่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่หลากหลายวิธีตามแบบอย่างพระพุทธเจ้า วัดจึงมีลูกศิษย์ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธา ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบวิธีเดียวกันไปดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้วิธี การจัดอุปสมบท การบรรพชา การแสดงปาฐกถาธรรม การตัดบาตรสาธิต และการสอนธรรมะผ่านสื่อที่มีความหลากหลายโดยการใช้พุทธวิธี และเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเผยแผ่มากขึ้น เช่น วัดแทนวันดีเจริญสุข ที่นำการจัดบรรพชาอุปสมบท การแสดงปาฐกถาธรรม การตัดบาตรสาธิต และการสอนธรรมะผ่านสื่อ ฉะนั้น การเอาใจใส่ และการจัดการด้านเผยแผ่จึงต้องมีการบริหารให้ทันต่อโลกปัจจุบัน ต่อบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สำเร็จผลตามความประสงค์^๓ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้และความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับทุกกลุ่มวัย และเพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ผ่านโครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อคนใน

^๒ เสถียรพงษ์ วรรณปก, คำบรรยายพระไตรปิฎก, (กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๗.

^๓ พระมหาสาราญ ครุฑสุวรรณ, “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดเครือข่ายวัดชลประทานรังสฤษฎ์”, วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์, (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๖๐), หน้า บทคัดย่อ.

ชุมชนและเพื่อ “แดนอัสจรรยแห่งธรรม” เป็นโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยวัดชลประทาน เพื่อเป็นสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรมและการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาข้อมูลที่กำลังมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัสจรรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวงอำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญในรูปแบบใหม่นี้ต้องสามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น มีการจัดการที่เป็นแบบการมีส่วนร่วมหรือเป็นรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเพื่อสร้างอาชีพให้ชุมชนได้อย่างครอบคลุมไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนบนโลกใบนี้ มีรูปแบบโลกที่เสมือนจริงในการนำเสนอให้ผู้สนใจในแหล่งเรียนรู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นวัดหรือชุมชนต้องมีการขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาไปพร้อมกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใหม่เพื่อเป็นการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนาในการออกแบบงานประติมากรรมรอบพระอุโบสถที่สื่อค่าในเชิงสัญลักษณ์มีความหมายในเชิงปริศนาธรรมได้แก่โลกุตรธรรมในรูปแบบประติมากรรมร่วมสมัยเพื่อสร้างบรรยากาศ ภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ให้มีบุคลิกภาพที่ทันสมัยและดึงดูดความสนใจในการค้นหาเรียนรู้ของพุทธบริษัทและศาสนิกชนสืบไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑) เพื่อศึกษากิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอัสจรรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- ๒) เพื่อศึกษารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอัสจรรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
- ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของแดนอัสจรรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัสจรรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสานวิธี (Action Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในด้านเอกสารและสัมภาษณ์ (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานของแดนอัสจรรยแห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภopakเกร็ด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็นระยะดังนี้คือ

๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในด้านเนื้อหาเอกสารและสัมภาษณ์ (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัครจรรย์แห่งธรรม โดยการพิจารณาตามหัวข้อดังนี้

๑) การสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญ ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลทั่วไปที่ เพื่อทราบถึงหลักการบริหารจัดการแหล่งอัครจรรย์แห่งธรรมรวมถึงกระบวนการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๒) ประมวลข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อการศึกษาถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัครจรรย์แห่งธรรมในรูปแบบต่างๆ

๓) สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

๔) จัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย

๕) ประเมินผลจากการเก็บข้อมูล

๖) วิเคราะห์และสังเคราะห์การณ

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการแจกแบบสอบถามถึงการสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมในการสำรวจกิจกรรมของแดนอัครจรรย์แห่งธรรม โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ชาติพันธุ์/เชื้อชาติ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ และแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยเชิงกระบวนการ จำแนกตามการเข้าร่วมกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ และเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการแดนอัครจรรย์แห่งธรรม โดยกำหนดระดับความคิดเห็นออกเป็น ๕ ระดับ ตามมาตราวัดทัศนคติของลิเคิร์ต และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม และมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด ให้เลือกตอบโดยเสรี

๓.๓ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะของกลุ่มที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ของผู้ทำวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิ ตามความเหมาะสม อย่างละเอียดลึกซึ้งเป็นองค์รวม เนื่องจากประสบการณ์และความชำนาญของแต่ละบุคคล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๓๐ รูป/คน ดังนี้

๑.กลุ่มผู้มีบทบาทหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา จำนวน ๑๐ รูป/คน

๒.กลุ่มพระวิทยากร จำนวน ๕ รูป

๓.กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมในแดนอัครจรรย์แห่งธรรม จำนวน ๕ รูป/คน

๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการบริหารจัดการแดนอัสจารย์แห่งธรรมซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้อาศัยหลักการและวิธีการทางระเบียบวิธีวิจัยโดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในการวิจัย การเลือกใช้เครื่องมือใดนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์และลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการจะวัด ซึ่งหมายความว่าต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยเช่นกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง (Structured In-depth interview) โดยเป็นการสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และประเด็นอื่น ๆ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์งานวิจัย เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความจริง ความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะ ความรู้สึก เจตคติ

๓.๕ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่สร้างขึ้นตามกรอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ทราบถึงรูปแบบ แนวทาง และกิจกรรมซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

๑.ศึกษาเอกสาร รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสถานที่ต่างๆ เกี่ยวกับแดนอัสจารย์แห่งธรรม ความสำคัญของการเผยแผ่และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา จากนั้นกำหนดเป็นกรอบปัจจัยที่ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

๒.สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบปัจจัยที่กำหนดเพื่อนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมทั้งรับข้อเสนอแนะ

๓.ปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัยและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

๔. นำเครื่องมือที่ผ่านการแนะนำและผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

๕.นำแบบสัมภาษณ์ไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้มาเรียบเรียงและปรับปรุงแก้ไข และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำข้อมูลไปใช้ต่อไป

๖.แล้วนำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ สังเคราะห์ในเชิงคุณภาพ สรุปผลการวิจัย

๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

- ๑) ขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยหรือผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อเรียนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๒๐ รูป/คน ในการขอสัมภาษณ์ข้อมูล
- ๒) นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๐ รูป/คน
- ๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์
- ๔) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) ในการอธิบายให้การวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น
๕. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
๖. นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาจัดหมวดหมู่เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์(In-depth Interview) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques) มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ นำมาจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญ โดยอาศัยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและจดบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาเป็นแนวทางในการจำแนกข้อมูล ต่อจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม สังเคราะห์ วิเคราะห์ สรุปประเด็นสำคัญ และอธิบายความเชื่อมโยงกันโดยการเขียนในเชิงพรรณนาเป็นการเขียนเรียงความโดยสอดแทรกความรู้สึกรู้สีกจากสภาพความเป็นจริงลงไปและประยุกต์เข้ากับเหตุการณ์ปัจจุบันให้ทันสมัยเข้าใจง่ายสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในสังคม ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามเนื้อหา (Content analysis) แล้วสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยยืนยันความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยการให้บุคคลที่อยู่ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาและบุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาตรวจสอบและรับรองความถูกต้อง โดยการแปลข้อมูลพร้อมให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ทักท้วงหรือยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ ซึ่งการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยใช้กับข้อมูลเบื้องต้นและข้อมูลที่เป็นส่วนที่ผู้วิจัยได้ตีความแล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการนำเสนอชุดองค์ความรู้ การสังเคราะห์ข้อมูลให้ได้ผลเป็นเชิงประจักษ์ และนำผลไปใช้ประโยชน์ได้จริงในวงกว้าง โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

๑. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาเรียบเรียงให้เป็นระบบระเบียบพร้อมที่จะนำไปวิเคราะห์ต่อไป ขั้นตอนนี้ได้แก่ การจัดบันทึกใหม่ และพิมพ์ข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมไปสู่การให้ความหมายข้อมูลการจัดหมวดหมู่ และการวิเคราะห์ในขั้นสุดท้ายต่อไป

๒. ให้ความหมายกับข้อมูล (Conceptualizing the data) ในขั้นตอนนี้ได้อาศัยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อความที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล

๓. จัดหมวดหมู่ความหมายของข้อมูล (Categorize the Concepts) เป็นขั้นการนำเอาความหมายที่ให้ได้มาจัดเป็นหมวดหมู่ จากนั้นนำความหมายที่จัดหมวดหมู่แล้วมาตีความสร้างรูปแบบอุปนัย

๔. วิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมายให้ได้ความรู้ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปต่าง ๆ มาเชื่อมโยงกันจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุปที่สามารถตอบปัญหาในการวิจัย

๔. ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอศุจรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๔.๑ กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอศุจรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญในการศึกษา กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอศุจรรย์แห่งธรรม พบว่า กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาใน "แดนอศุจรรย์แห่งธรรม" ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้ศึกษาถึงแนวทางและผลกระทบของกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กับประชาชนในยุคปัจจุบันเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของวัดมีความเป็นระบบและสามารถเข้าถึงได้โดยกลุ่มคนหลากหลาย วัดชลประทานรังสฤษฎ์มีแนวทางการเผยแผ่พระธรรมที่ทันสมัยโดยใช้ การบรรยายธรรมแบบเข้าใจง่าย และเน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน กิจกรรมหลักที่ได้รับความนิยมและมีผลต่อการเรียนรู้ธรรมะของผู้เข้าร่วมการบรรยายธรรมและสนทนาธรรมที่มีการถ่ายทอดคำสอนผ่านวิธีการที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงชีวิตประจำวัน เช่น จัดทำโครงการปฏิบัติธรรมและเจริญสติที่ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาตนเอง ตลอดได้มีการจัดกิจกรรมสวดมนต์ และเจริญภาวนาเพื่อเป็นการสร้างพื้นที่สำหรับการฝึกสมาธิและเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติธรรม และการใช้สื่อดิจิทัลในการเผยแผ่โดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น วิดีโอธรรมะ การถ่ายทอดสด และการเผยแผ่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นต้น

การศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า การนำเสนอพระพุทธศาสนาในรูปแบบที่ทันสมัยและเข้าถึงง่ายมีบทบาทสำคัญในการรักษาและส่งเสริมศีลธรรมในสังคม อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงแนวทางที่สามารถพัฒนาต่อยอดเพื่อขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในอนาคตซึ่งผู้วิจัยมองว่าพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยมายาวนาน โดยมีบทบาทในการหล่อหลอมศีลธรรมและจริยธรรมของประชาชน การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แดนอัครรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นหนึ่งในตัวอย่างของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวทางที่ทันสมัยและเข้าถึงประชาชนอย่างมีระบบซึ่งวัดชลประทานรังสฤษฎ์เป็นวัดที่เน้นการเผยแผ่หลักธรรมผ่านวิธีการที่เข้าใจง่าย กิจกรรมที่จัดขึ้นภายในแดนอัครรรย์แห่งธรรมสะท้อนถึงความตั้งใจในการนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาสู่ประชาชนในรูปแบบที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตัวอย่างกิจกรรมสำคัญ ได้แก่ การบรรยายธรรมที่เน้นความเข้าใจในหลักธรรมโดยปราศจากพิธีรีตองที่ซับซ้อน การสวดมนต์และปฏิบัติธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมสามารถพัฒนาตนเองผ่านสมาธิและการเจริญสติ นอกจากนี้ วัดยังมีการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแผ่ธรรมะ เช่น การถ่ายทอดสดและวิดีโอธรรมะที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงคำสอนได้สะดวกขึ้นที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งในหลักธรรมเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างศีลธรรมและจริยธรรมในสังคมอีกด้วย การปรับใช้เทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการเผยแผ่ธรรมะเป็นก้าวสำคัญที่ช่วยให้พระพุทธศาสนาเข้ากับยุคสมัย ดังนั้นกิจกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ผ่านแดนอัครรรย์แห่งธรรมเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย ด้วยการนำเสนอคำสอนที่เข้าใจง่าย การใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงประชาชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา การเผยแผ่ในรูปแบบนี้เป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันเพื่อให้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของทุกคนอย่างแท้จริง

๔.๒ รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาของแดนอัครรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบว่า โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เป็นสถานที่ที่มีแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ผ่านกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในระดับบุคคลและสังคมซึ่งรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของแดนอัครรรย์แห่งธรรมเน้นการเข้าถึงที่สะดวกและการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกิจกรรมต่าง ๆ ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและเทคโนโลยี เช่น การบรรยายธรรมแบบสื่อสารเข้าใจง่าย ซึ่งช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำหลักธรรมไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ที่มีกิจกรรมสวดมนต์และเจริญภาวนา ที่ส่งเสริมการพัฒนาทางจิตใจ เพิ่มสมาธิ และช่วยให้ออกสติปัญญา มีการจัดโครงการปฏิบัติธรรมและอบรมศีลธรรม ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนสามารถฝึกฝนตนเองในแนวทางที่

ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา และมีการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแผ่ธรรมะ เช่น วิดีโอธรรมะ การถ่ายทอดสด และบทความออนไลน์ ที่ช่วยให้ประชาชนสามารถเรียนรู้หลักธรรมได้จากทุกที่ทุกเวลา ที่ทำให้พุทธศาสนิกชนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมในเชิงบวก มีความเข้าใจหลักธรรมดีขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การฝึกสติ การมีเมตตาต่อผู้อื่น และการรักษาศีล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในระดับบุคคล ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดังนั้นรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมของแดนอัศจรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการนำเสนอพระพุทธศาสนาในรูปแบบที่ทันสมัยและเข้าถึงง่าย การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการสอนธรรมะ รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้พระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่เป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลและสังคมโดยรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓ รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของแดนอัศจรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พบว่ารูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดแบ่งออกเป็น ๓ ด้านหลัก ได้แก่

๑) การบรรยายธรรมและการใช้สื่อในการสอนวัดมีการจัดบรรยายธรรมแบบเป็นกันเอง โดยใช้ภาษาที่เรียบง่ายและเข้าถึงผู้ฟังทุกวัย นอกจากนี้ ยังมีการเผยแพร่คำสอนผ่านสื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอธรรมะ การถ่ายทอดสด และบทความออนไลน์

๒) กิจกรรมทางศาสนาเพื่อการปฏิบัติธรรมวัดมีโครงการที่สนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เช่น การสวดมนต์ประจำวัน การฝึกสมาธิ และการอบรมศีลธรรม ซึ่งช่วยพัฒนาจิตใจและส่งเสริมคุณธรรมในชีวิตประจำวัน

๓) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น การจัดกิจกรรมอาสาสมัคร การสนับสนุนการศึกษา และโครงการช่วยเหลือสังคม

จากการวิจัยผู้วิจัยสรุปได้ว่าวัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง มีแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์โดยแดนอัศจรรย์แห่งธรรมเป็นพื้นที่ที่เน้นการสื่อสารหลักธรรมผ่านวิธีการที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ง่าย การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสถานที่นี้สามารถวิเคราะห์ได้ใน ๓ ด้านหลัก คือ แนวทางการสอน เครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่ และ ผลกระทบต่อสังคม ดังนี้

๑) แนวทางการสอน รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดชลประทานรังสฤษฎ์มีแก่น ความเข้าใจง่ายและการปฏิบัติได้จริง ผ่านการบรรยายธรรมที่เป็นกันเองและปราศจากภาษาทางศาสนาที่ซับซ้อน ทำให้ผู้เข้าร่วม

สามารถเข้าใจหลักธรรมและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริม การสนทนาธรรมและการปฏิบัติธรรมในรูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น หรือผู้สูงอายุ

๒) เครื่องมือและสื่อที่ใช้ในการเผยแผ่ วัดมีการนำ เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น

- การเผยแพร่ธรรมะผ่าน วิดีโอออนไลน์ และ สตริมมิงสด เพื่อให้ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา
- การใช้แอปพลิเคชันและเว็บไซต์ ในการนำเสนอหลักธรรม รวมถึงบทความธรรมะเพื่อให้ประชาชนสามารถศึกษาด้วยตนเอง
- การสร้าง กิจกรรมเสริม เช่น คอร์สฝึกสมาธิออนไลน์ และโครงการศึกษาแนวทางปฏิบัติธรรมที่ช่วยให้ผู้สนใจสามารถมีส่วนร่วมได้ง่ายขึ้น

๓) ผลกระทบต่อสังคม แนวทางดังกล่าวส่งผลให้เกิด การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมในชุมชน เนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงคำสอนพระพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น ส่งผลให้มี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเชิงบวก เช่น การฝึกสติ การรักษาศีล และการมีเมตตาต่อผู้อื่น นอกจากนี้ยังช่วย ลดช่องว่างระหว่างศาสนากับคนรุ่นใหม่ เพราะรูปแบบการเผยแผ่ที่ทันสมัยและเข้าถึงง่ายทำให้เยาวชนมีความสนใจและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางพระพุทธศาสนามากขึ้น

สรุปได้ว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัศจรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ เป็นตัวอย่างของการผสมผสานแนวคิดดั้งเดิมเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้สามารถส่งต่อหลักธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้ประชาชนเข้าใจหลักธรรมได้ง่ายขึ้น แต่ยังช่วยพัฒนาแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับยุคสมัยซึ่งเป็นแนวทางที่วัดอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้พระพุทธศาสนาเป็นส่วนสำคัญของสังคมอย่างยั่งยืน

๕. สรุป/องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแดนอัศจรรย์แห่งธรรม วัดชลประทานรังสฤษฎ์ พระอารามหลวง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครปฐม” ทำให้สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเผยแผ่แบบมีส่วนร่วม (Participatory Dhamma) จัดฐานกิจกรรมที่ผู้เข้าร่วม “ลงมือทำ” เพื่อให้เข้าใจธรรมะจากประสบการณ์ เช่น เกมธรรมะ, เวิร์คช็อป สมาธิเบื้องต้น, เขียนปณิธานธรรมะ และมีธรรมะผ่านสื่อสร้างสรรค์ (Creative Media for Dhamma) ใช้ศิลปะ ดนตรี การแสดง หุ่นกระบอก นิทรรศการแบบอินเตอร์แอคทีฟทำให้ธรรมะเข้าถึงคนรุ่นใหม่ โดยไม่รู้สึกลำบาก “จำเจ” หรือ “เข้าถึงยาก” ตลอดถึงธรรมะในรูปแบบครอบครัวและเยาวชน (Family & Youth Engagement) จัดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม เช่น “นิทานธรรมะสำหรับเด็ก”, “ฐานบ่มเพาะคุณธรรม” ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและเด็กเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวผ่านธรรมะ, มีการเจริญสติและภาวนาในบริบทร่วมสมัยสอนการใช้สติแบบง่าย เช่น เดินจงกรม เล่นเกมฝึกสมาธิเหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นโดยไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานมาก่อนการบรรยายธรรมแบบเป็นกันเอง (Conversational Dhamma Talk) ใช้พระวิทยากรที่มีแนวการสอนแบบร่วมสมัย เข้าใจคนรุ่นใหม่มี Q&A หรือกิจกรรมโต้ตอบ ไม่ใช่เทศนาแบบเดี่ยว

บรรณานุกรม

๑.ภาษาไทย:

ก.ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย.ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,๒๕๓๙.

ข.ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

เสถียรพงษ์ วรรณปก. คำบรรยายพระไตรปิฎก, กรุงเทพมหานคร: หอรัตนชัยการพิมพ์, ๒๕๔๐.

พระมหาสำราญ ครุฑสุวรรณ. “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัดเครือข่ายวัดชลประทานรังสฤษฎ์”. วิทยานิพนธ์
สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๖๐.

